

Kuntavaaliareena – seniorien ääni kuuluviin -kokeiluhanke

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Hankkeen toteuttaja ja osallistujat	3
3 Hankkeen eteneminen	3
3.1 Ketkä olivat hankkeessa mukana?	3
3.2 Mitä hankkeessa tehtiin?	3
3.2.1 Kysely	3
3.2.2 Digiopetus ja verkkotyöpajat	4
3.2.3 Kuntavaalipaneelit	5
3.3 Millaisista vaiheista tekeminen koostui?	6
4 Tavoitteiden arviointi	7
4.1 Miten tavoitteet saavutettiin?	7
4.2 Kuinka kohderyhmä tavoitettiin?	7
4.3 Mitä mittareita hankkeelle oli asetettu ja miten niiden valossa onnistuttiin?	8
4.3.1 Määrälliset mittarit	8
4.3.2 Laadulliset mittarit	8
4.4 Miten toiminnan jatkuvuus varmistetaan?	9
4.5 Miten viestinnälliset tavoitteet toteutuivat?	10
5 Hyödyllisiä oppeja	11
5.1 Mitä esteitä tavoitteiden etenemiselle löydettiin? Mitä opittiin?	11
5.1.1 Yhteydenpito ja tilaisuuksien järjestäminen	11
5.1.2 Tekniikka	11
5.2 Toteutuivatko riskit ja osattiinko niihin varautua?	11
5.3 Hankkeen jatko	12
6 Terveisiä rahoittajalle	12
6.1 Jos osallistuit rahoitushakuun tai -ohjelmaan, oliko se toimiva?	12

1 Johdanto

Imatran kaupunginkirjasto toteutti vuosien 2020–2021 aikana Kuntavaaliareena – seniorien ääni kuuluviin -kokeiluhankkeen, jota rahoitti Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Kokeilun kohderyhmään kuuluivat yli 65-vuotiaat imatralaiset. Tavoitteena oli parantaa seniorien vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Kuntavaaliareena oli vahvasti sidoksissa kuntavaaleihin 2021.

Kokeilu oli osa Sitran käynnistämää Kirjastoista kansanvallan foorumeita - hankekokonaisuutta, joka pyrkii laajentamaan kirjastojen tekemää demokratiatyötä. Hankekokonaisuudessa suunniteltiin ja testattiin konsepteja, joilla kirjastoista kehitetään keskusteleavan demokratian virtuaalisia ja fyysisiä kohtaamispaikkoja, osallisuuden edistäjiä ja kohtaamisten mahdollistajia. Hankkeeseen valittiin pieniä, keskisuuria ja suuria kaupungin- ja kunnankirjastoja. Imatra on 25 988 asukkaallaan (maaliskuu 2021) keskisuuri kaupunki, joka sijaitsee Etelä-Karjalan maakunnassa Kaakkois-Suomessa. Seniorien valinta Imatran kokeilun kohderyhmäksi oli luonnollinen, sillä yli 64-vuotiaita on Imatralla 31,2 % väestöstä. Lisäksi yksikään muista kokeilukirjastoista ei valinnut ikäihmisiä kohderyhmäksi.

Kuntavaaliareenan ytimenä olivat kolme vaalipaneelia, joihin kutsuttiin vuoden 2021 imatralaisia kuntavaaliehtokkaita. Heille esitettiin kysymyksiä, jotka kerättiin etukäteen imatralaisensioireilta. Hanke mukaili aiemmin toteutettua Imatra Areenaa, jossa kerättiin kuntalaisilta kysymyksiä esitettäväksi kaupungin päättäjille ja viranhaltijoille. Alkuperäinen tarkoitus oli pitää paneelikeskustelut suurina yleisötilaisuuksina kahvitarjoiluineen sekä panelistien ja yleisön välisine vuoropuheluineen, mutta koronapandemian hoitoon liittyvien kokoontumisrajoitusten vuoksi tilaisuudet oli siirrettävä kokonaan verkkoon. Tilaisuuksien striimaus kuului myös alkuperäissuunnitelmaan, mutta nyt siitä tuli yleisölle ainoa osallistumiskanava. Kirjastossa valmistauduttiin tarjoamaan opastusta etäosallistumiseen, ja ikäihmisten digitaalitojen parantaminen kirjattiin yhdeksi kokeilun tavoitteista.

Toteutustavan muutoksesta huolimatta seniorien kysymykset kerättiin ja vaalipaneelit pidettiin onnistuneesti ja aikataulussa etänä. Kokeilun aikana kuntavaalit siirrettiin huhtikuulta kesäkuulle, mutta se ei enää vaikuttanut kokeilun toteutukseen. Paneelitalaisuudet tallennettiin ja tekstitettiin, jotta ne olisivat katsottavissa vaaleihin asti. Panelisteilta kerätyn palautteen ja tilaisuuksien katselumäärien perusteella kirjaston kannattaa jatkossakin tarjota – omien resurssiensa puitteissa – tilojaan ja osaamistaan julkisen keskustelun sekä poliittisen tietoisuuden edistämiseksi.

2 Hankkeen toteuttaja ja osallistujat

Imatran kaupunki haki hanketta ja hankkeen toteutti Imatran kaupunginkirjasto.

Imatran kaupunginkirjasto

- Kulttuuri- ja oppimiskeskuksen palvelupäällikkö Sarianna Purtilo
- Kirjastoasiantuntija Ari Sareslahti
- Kirjastonhoitaja Jesse Lindström
- Hankekoordinaattori Sari Toivonen

3 Hankkeen eteneminen

3.1 Ketkä olivat hankkeessa mukana?

Imatran kaupunki:

- Viestintäasiantuntija Heikki Laine
- Yhteysjohtaja Tea Laitimo
- Kehittämisen- ja työllisyyskoordinaattori Sirkku Sarlomo
- Virta-opiston apulaisrehtori, tietotekniikkaopettaja Kari Salin

Senioriasumisen yksiköt:

- Immalan Loiste, Eksoten senioriasumisen yksikkö
- Imatran palvelutaloyhdistys ry

Imatran puoluekentän edustajat

3.2 Mitä hankkeessa tehtiin?

Kuntavaaliareena – seniorien ääni kuuluviin -kokeiluhanke koostui imatralaissenioreille tehdystä kyselystä, heille tarjotusta digiopastuksesta sekä kolmesta kuntavaalipaneelistä. Koronapandemian vuoksi lähes koko hanke toteutettiin etänä.

3.2.1 Kysely

Imatran kaupunginkirjasto toteutti kolme poliittista kuntavaalipaneelia, joiden teemat ja kysymykset kerättiin kaupungin ikäihmisiltä (vähintään 65-vuotiaat). Kyselyn kautta haluttiin selvittää, mitkä aiheet ikäryhmän edustajia mietityttävät sekä mitä he haluaisivat kysyä poliittisilta päättäjiltä tai kertoa heille. Ehdokkaille esitettävien kysymysten lisäksi vastaajilta kysyttiin, aikoivatko he äänestää, sekä miten hyvin kansanvalta heidän mielestään toteutuu Imatralla.

Kysely toteutettiin paperisena Imatran kirjastoissa ja sähköisesti kaupungin verkkosivuilla, minkä lisäksi vastauksia haettiin vanhusneuvoston, senioriasumisen yksiköiden ja eläkeläisjärjestöjen kautta. Kysymyksiä kerättiin noin kahden kuukauden ajan maaliskuun 2021 loppuun asti. Kyselyyn vastattiin 23 kertaa (9 paperisena ja 14 verkossa). Niissä ehdokkaille esitettiin yhteensä 31 kysymystä.

Lähes kaikki vastaajat ilmoittivat aikovansa äänestää kuntavaaleissa, muutama ei ollut vielä päättänyt. Demokratian toteutumisesta Imatralla oltiin montaa mieltä laidasta laitaan, ja mielipiteitä oli yhtä monta kuin vastaajiakin. Siitä todettiin muun muassa seuraavaa:

”Kehnosti. Hallitus päättää ja valtuusto siunaa, kun muutakaan mahdollisuutta ei ole. Poliitiikan ulkopuolisilla tahoilla liikaa vaikutusvaltaa ratkaisuihin.”

”Toteutuu, jos kaikki äänestävät.”

”Kansanvallasta tulee mieleen erilaiset vaalit, nyt erityisesti tulevat kunnallisvaalit joihin osallistun antamalla ääneni omalle ehdokkaalleni, otan osaa kaikkiin äänestyksiin joissa mielipidettäni kysytään. Kansalaisjärjestöissä mukana olevana, saan myös ääneni kuuluviin.”

”Tyydyttävästi kun ajatellaan että Imatralla kuntavaalien 2017 äänestysprosentti oli 56,5.”

”Imatralla lienee suhteellisen hyvä ja avoin tiedottaminen suunnitelmista, jolloin kansalaisilla on mahdollisuudet esittää mielipiteensä. Tosin nyt Uutisvuoksen toteuttama digiuudistus vaikeuttaa kirjoituksia keskustelupalstalla.”

3.2.2 Digiopetus ja verkkotyöpajat

Monilla iäkkäillä on haasteita digilaitteiden ja -palveluiden kanssa sekä haluttomuutta niiden käyttöön. Hankkeeseen suunniteltiin digiopastusta tukemaan senioreiden etäosallistumista. Suunniteltuja digiopastuksia ei kuitenkaan pystytty tarjoamaan lähiopastuksena koronarajoituksista johtuen. Eksoten Iso apu -palvelukeskuksen digineuvontapiste Imatrankoskella oli lupautunut myös osallistumaan digiopastukseen.

Verkkotyöpajat (4 kappaletta) järjestettiin kirjaston ja Virta-opiston yhteistyönä helmi–maaliskuussa 2021. Näissä oli tarkoitus testata ja opettaa Microsoft Teamsin käyttöä sekä ottaa vastaan kysymyksiä ehdokkaille. Teamsia oli suunniteltu etätilaisuuksien järjestämisalustaksi. Hankkeen edetessä kuitenkin tarkentui, että vaikka Teams oli osallistumisalustana ehdokkaille, katsojat pääsisivät seuraamaan lähetyksiä YouTubeista ja Facebookista, eikä Teamsin käyttäminen ollut heille tässä kohtaa enää tarpeen. Verkkotyöpajoihin ei tullut osallistujia.

Kolmannessa paneelissa senioreiden digiasiat otettiin esille kysymällä ehdokkailta, miten he varmistaisivat riittävän digituen, jotta kukaan ei putoaisi digitaalisten palveluiden piiristä. Todettiin, että tarvitaan koordinoitu järjestelmä, jonka kautta apu saavuttaisi jokaisen. Kaupungissa pitäisi olla oma digitukihenkilö, jonka työpiste voisi olla esimerkiksi kirjastossa. Useampi ehdokas piti muutenkin kirjastoa paikkana, josta ammentaa koulutusta ja sivistystä myös digiasioissa. Kirjastosta täytyy heidän mielestään löytyä tuki, jolla ihminen opastetaan käyttämään digipalveluja.

3.2.3 Kuntavaalipaneelit

Koronatilanteen takia kaikki paneelit järjestettiin alkuperäisistä suunnitelmista poiketen etänä. Paneelit järjestettiin alkuperäisessä aikataulussa, vaikka kuntavaaleja siirrettiin eteenpäin. Valitut teemat muodostivat kokonaisuuden. Ensimmäisen paneelin aiheena olivat elinvoimatekijät ja toisessa paneelissa kaupungin tarjoamat palvelut. Kolmas ja viimeinen paneeli järjestettiin kansallisena veteraanipäivänä ja sen teemana olivat seniorien asiat.

Juontajaksi valikoitui Teatteri Imatran näyttelijä Ulla-Maija Järnstedt, jolla on kokemusta myös juontamisesta. Juontajan tehtävänä oli kysymysten esittäminen, keskustelujen pitäminen sujuvana sekä puheenvuorojen kierrättäminen. Apuna hänellä oli etukäteen laadittu ohjelma, josta kävi ilmi paneelin suunniteltu kulku, kuten kysymysten järjestys, niille varattu aika sekä muu ohjelma (Mentimeter-kysymykset ja insertit). Tämä ohjelma lähetettiin etukäteen myös panelisteille.

Ensimmäiseen paneeliin kutsuttiin hankesuunnitelman mukaisesti Imatran valtuustopuolueet, jotka ovat mukana myös vuoden 2021 vaaleissa. Tämä rajasi Siniset pois. Osallistuneet puolueet olivat Sosiaalidemokraattinen puolue, Perussuomalaiset, Kokoomus, Keskusta, Vihreä Liitto sekä Vasemmistoliitto. Paneeli järjestettiin paikan päällä Kulttuuritalo Virrassa (missä Imatran pääkirjasto sijaitsee), ja panelistit sekä juontaja jaettiin kahteen tilaan koronarajoitusten mukaisesti. Tämä toi tilaisuuteen aitoa keskustelun tuntua. Paneelin ääniratkaisu oli kuitenkin epäonnistunut, mikä hankaloitti niin paneelin seuraamista etänä kuin myöhemmin sen tekstittämistä. Yleisöä ei ollut paikan päällä.

Imatralaisessa Facebook-ryhmässä arvosteltiin linjausta kutsua vain valtuustopuolueet, joten seuraaviin kahteen paneeliin kutsuttiin kaikki puolueet, jotka olivat siihen mennessä asettaneet ehdokkaita vuoden 2021 kuntavaaleihin. Paneelien järjestämisen hetkellä se toi mukaan vain yhden puolueen lisää, eli Kristillisdemokraatit. Liike Nyt asetti omat ehdokkaansa Imatralla vasta Kuntavaaliareena-hankkeen jälkeen.

Seuraavat kaksi paneelia järjestettiin kokonaan etänä niin, että panelistit osallistuivat kotoaan Teams-sovelluksen kautta ja vain juontaja, hankekoordinaattori ja tekniset toteuttajat olivat samassa tilassa. Muutos tehtiin paitsi siksi, että Etelä-Karjalan koronarajoitukset tiukentuivat, myös siksi, että sen ajateltiin olevan teknisesti yksinkertaisempi ja turvallisempi ratkaisu ensimmäisen paneelin ääniongelmien jälkeen. Nämä paneelit onnistuivat enimmäkseen hyvin pieniä teknisiä ongelmia lukuun ottamatta. Teams-palaverin lähettäminen suorana YouTuben kautta oli kaupungille uusi asia, ja sitä oli kokeiltu vain kerran aikaisemmin. Panelistien keskustelu välittyi silti hyvin katselijoille.

Kaikkien paneelien tunnelma pysyi rauhallisena ja rakentavana, eikä kertaakaan mennyt riitelyksi tai päälle puhumiseksi. Tähän vaikutti varmasti sekin, että vaikka ajankäytöstä oli etukäteen ohjeistettu, oli aikataulu suunniteltu väljäksi. Näin panelistit saivat vastata kysymyksiin rauhassa, eikä ketään keskeytetty. Teams-ratkaisu ei suosinut debatin syntymistä samalla tavalla kuin lähitilaisuudet, mutta panelistit viittasivat muihin puhujiin, joiden kanssa olivat samaa mieltä.

Kaikki paneelit näytettiin suorana Imatran kaupungin YouTubeissa ja Facebookissa. Tallenteet jätettiin suomeksi tekstitettyinä katsottaviksi myös jälkikäteen kuntavaaleihin asti.

3.3 Millaisista vaiheista tekeminen koostui?

Kesäkuussa 2020 oli ensimmäinen Sitran ja Solitan järjestämä seminaari ja aloitettiin hankkeen ideointi ja suunnittelu. Ideointi jatkui läpi kesän.

Elo–syyskuun 2020 sparraustilaisuuksissa tiivistyi ajatus kuntavaaleihin liittyvistä tilaisuuksista ja ikäihmisistä kohderyhmänä. Suunnitelman laadinta ja hankkeen konkreettinen edistäminen viivästyivät syyskuukausien aikana pariin kertaan haastavan henkilöstötilanteen vuoksi. Hankkeen työmäärä yllätti. Hanketyöntekijän varmistuminen sekä päätös siirtää kaikki yleisötilaisuudet keväälle lähemmäs vaaleja helpottivat painetta. Hankkeesta neuvoteltiin apulaiskaupunginjohtaja Kaisa Heinon kanssa ja hän lupasi, että kaupungintalon henkilökunta voi käyttää työaikaansa hankkeen parissa.

Joulukuussa 2020 hanke esiteltiin Imatran kaupungin vanhusneuvostolle. Hankesuunnitelma hyväksyttiin, ja kerrottiin hankkeeseen osallistuvalla Imatran kaupungin henkilöstölle hankkeen käynnistymisestä.

Tammikuussa 2021 Sari Toivonen aloitti hankekoordinaattorina. Yhteydenotot yhteistyökumppaneihin alkoivat. Imatran kaupungin verkkosivuilla julkaistiin avaustiedote Sitran Kirjastoista kansanvallan foorumeita -hankkeesta. Perustettiin hankkeen kotisivu www.imatra.fi/kuntavaaliareena sekä aloitettiin kyselyn suunnittelu ja toteutus. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui ensimmäisen kerran, ja viestintäsuunnitelma hyväksyttiin. Otettiin yhteyttä Imatran kaupunginvaltuustossa oleviin puolueisiin sekä medioihin (paikallislehdet, paikallisradio, YLE). Yhteistyö seniorien asumisyksiköiden kanssa alkoi. Sari vieraili Immalan loisteessa ja keskusteli asukkaiden kanssa hankkeesta.

Helmikuussa 2021 julkistettiin Kuntavaaliareena-hanke. Seniorien kysymysten kerääminen ja käsittely alkoi. Hanketta esiteltiin Imatran hyvinvointilautakunnassa, Osallistu ja Vaikuta -työryhmässä sekä Kumula ry:n webinaarissa. Osallistuttiin iterointi-työpajaan, jossa suunniteltiin kokeilun skaalaamista erikokoisille kirjastoille sopivaksi. Selvitettiin paneelien teknistä toteuttamista ja laitettiin paikallislehti Uutisvuokseen ensimmäinen maksettu mainos.

Maaliskuussa 2021 suunniteltiin ensimmäisen paneelin ohjelma ja kulku, ja ensimmäiset kysymykset lähetettiin puolueille. Ohjausryhmän kokouksessa esiteltiin suunnitelma paneelien toteuttamisesta. Osallistuttiin kansanvaltaa kirjastoissa -työpajaan. Järjestettiin ensimmäinen paneeli, josta paikallislehdessä toinen maksullinen mainos, ja laitettiin osallistujille kiitokset sekä linkki palautekyselyyn. Pidettiin omalle henkilöstölle tilaisuuden purku. Ari Sareslahti esitteli hanketta Lahden AKE:n ”Kuinka lisätä yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua kirjastoissa” -webinaarissa. Otettiin uudestaan yhteyttä eläkeläisjärjestöihin. Kirjoitettiin kaupungin verkkosivuille uutinen ensimmäisestä paneelista (https://www.imatra.fi/uutinen/2021-03-24_keskustelua-karjalassa-kotoisasti-hyvällä-mielellä). Kyselyaika päättyi 31.3.

Huhtikuussa järjestettiin toinen sekä kolmas paneeli, lähetettiin mailit ja palautekyselylinkit. Paneelien jälkeen pidettiin tilaisuuksien purkupalaverit. Kirjoitettiin kaupungin omille sivuille uutinen toisesta (www.imatra.fi/uutinen/2021-04-13_kuntavaaliareenalla-74-keskusteltiin-palveluista) sekä kolmannelta paneelista (www.imatra.fi/uutinen/2021-05-04_kolmas-paneelikeskustelu-päätti-kuntavaaliareenan).

Toukokuussa 2021 hankkeen ohjausryhmä kokoontui kahdesti. Näissä ohjausryhmissä käytiin läpi hankkeen onnistumista ja tavoitteiden toteutumista. Samoin mietittiin hankkeen jatkomahdollisuuksia ja seurattiin hankebudjetin toteutumista. Sari Toivonen aloitti loppuraportin laatimisen.

Kesäkuussa hanketta esiteltiin vielä Sitran Kokeiluista kansanvallan käytännöiksi -webinaarissa. Hankekoordinaattori Sari Toivonen ideoi hankkeelle jatkoa ja loppuraportti viimeisteltiin.

4 Tavoitteiden arviointi

4.1 Miten tavoitteet saavutettiin?

Hankesuunnitelmassa hankkeelle on nimetty kolme tavoitetta:

- 1) lisätä vuorovaikutusta erityisesti vanhempien kuntalaisten (yli 65-vuotiaat) ja päättäjien välillä ja herättää kiinnostusta kuntavaaleihin 2021
- 2) luoda kirjaston välityksellä yhteyksiä vanhusten parissa toimiviin tahoihin ja tuoda ikäihmisiä mukaan keskusteluun – myös etäyhteyksillä
- 3) parantaa ikäihmisten valmiuksia osallistua etänä. Hyödyntää kirjaston henkilökunnan osaamista digituen tarjoajina.

Tavoite 1: Kuntavaalit saivat näkyvyyttä kirjaston kautta ja seniorien asiat nousivat paneelitilaisuuksissa esille. Suoraa keskustelua seniorien ja ehdokkaiden välillä ei syntynyt aivan toivotulla tavalla. Se olisi vaatinut lähitilaisuuksia.

Tavoite 2: Kirjasto alkoi luoda kontakteja vanhusneuvostoon ja asumisyksilöihin sekä poliittisiin puolueisiin. Yhteyksien vakiinnuttaminen jäi lyhyen hankkeen aikana puuttumaan. Toteutettu kysely ja etätalaisuudet saavuttivat kohtalaisesti osallistujia, mutta rajallisesti vuorovaikutusta.

Tavoite 3: Tavoite jäi pitkälti saavuttamatta. Kasvokkain tehtävä digiopastus ei ollut mahdollista, eivätkä verkkotyöpajat löytäneet osanottajia.

Alkuperäistä suunnitelmaa jouduttiin muokkaamaan vallitsevien koronarajoitusten takia. Kyselyyn saatiin vastauksia ja paneelit saatiin järjestettyä ajallaan, kuten suunniteltiin, mutta etänä. Vuorovaikutuksellisuuden luominen Teamsissä toteutettaviin etäpaneelisiin oli haastavaa.

4.2 Kuinka kohderyhmä tavoitettiin?

Hankkeen pääkohderyhmänä olivat seniorit. Heidän lisäksi tavoiteltiin seniorien kanssa työskenteleviä tahoja sekä puolueita ja kuntavaaliehdokkaita. Vaikka kuntavaalipaneeleissa käsiteltiin seniorien esittämiä kysymyksiä, ne olivat avoimia kaikille kuntalaisille.

Koronasta johtuvissa olosuhteissa seniorien tavoittamisessa oli haastetta, eikä kohderyhmää tavoitettu niin laajalti kuin toivottiin. Toteutuneen kiinnostuksen määrää seniorien parissa on hankala mitata esimerkiksi siksi, ettei tiedetä, mitä ikäluokkaa

paneelien katsojat edustivat. Lehtijuttujen puute ja hankkeen etätoteutus vaikeuttivat juuri tämän kohderyhmän tavoittamista.

Yhteistyötä suunniteltiin senioritalo Immalan Loisteen sekä Imatran Palvelutaloyhdistyksen kanssa. Heidän kanssaan ideoitiin muun muassa niin sanottuja kisakatsomoja – talojen asukkaat olisivat katselleet paneelilähetyksiä yhdessä kokoontumistiloissaan, ja niihin olisi otettu suora yhteys kesken lähetyksen. Etelä-Karjalan koronatilanteen huonontuessa yhteistyö jäi pienimuotoisemmaksi kuin oli suunniteltu, ja kisakatsomoista luovuttiin, mutta seniorikoti Iltatähden asukkaat välittivät ehdokkaille oman kysymyksen toisessa paneelissa.

Puolueet suhtautuivat hankkeeseen positiivisesti, vaikka vastuuhenkilöiden tavoittaminen vei paljon aikaa ja kysyi sinnikkyyttä. Ehdokkaille tarjoutui paneelien myötä mahdollisuus harjoitella esiintymistä suorassa live-lähtyksessä.

4.3 Mitä mittareita hankkeelle oli asetettu ja miten niiden valossa onnistuttiin?

4.3.1 Määrälliset mittarit

Määrällisiä mittareita olivat tilaisuuksien osallistujien määrä, esitettyjen kysymysten määrä sekä tilaisuustallenteiden katselukerrat.

Ensimmäiseen paneeliin osallistui kuusi panelistia, ja toiseen sekä kolmanteen paneelin seitsemän panelistia. Saimme paneelisiin edustajan jokaisesta kutsumastamme puolueesta.

Kyselyyn saatiin 23 vastausta, joissa ehdokkaille esitettiin yhteensä 31 kysymystä.

Kirjaston Instagramissa oli kahdeksan Kuntavaaliareena-julkaisua, joihin tuli yhteensä 126 tykkäystä.

Koska tilaisuudet jouduttiin järjestämään etänä, tulivat kaikki katsojat Facebookin tai YouTuben kautta. YouTubessa ensimmäistä paneelia on katsottu 9.6.2021 mennessä 547 kertaa (katsojahuippu 38), toista paneelia 147 kertaa (katsojahuippu 31) ja kolmatta paneelia 318 kertaa (katsojahuippu 27). Valitettavasti YouTuben katsomiskertalaskuri nollautui, kun videoihin lisättiin tekstitys, joten todelliset luvut ovat jonkin verran suuremmat.

Facebookin käyttämä статистиikka on erilaista, ja kuvaavinta on katsomiseen käytetty aika. Ensimmäistä paneelia on katsottu 1 päivän, 16 tunnin ja 54 minuutin ajan, toista paneelia 1 päivän, 21 tunnin ja 14 minuutin ajan ja kolmatta paneelia kahden päivän, kahdeksan tunnin ja yhden minuutin ajan.

Katsojamäärät heilahtelivat lähetysten aikana, ja pudotusta tapahtui erityisesti teknisten ongelmien kohdalla. Määrä pysyi kuitenkin enimmäkseen tasaisena. Ensimmäinen paneeli oli katsotuinkin, mikä johtunee paitsi uutuuden viehätystä myös siitä, että siihen osallistui kaksi Imatralla hyvin tunnettua poliitikkoa, kansanedustaja Niina Malm sekä Poliisit-sarjasta tuttu Timo Härkönen.

4.3.2 Laadulliset mittarit

Laadullisia mittareita olivat yleisöltä ja puhujilta kerätyt palautteet sekä somenäkyvyys.

Livelähetysten aikana katsojien käytössä oli somekanavien lisäksi kännykkänumero teksti- sekä Whatsapp-viesteille. Viestejä tuli jokunen per paneeli. Viesteissä oli lisäkysymyksiä ehdokkaille tai palautetta, yleensä tekniikkaa koskien. Facebookin ja YouTuben kommenteissa/chatissä esitettiin myös kysymyksiä ehdokkaille sekä tarkentavia kysymyksiä muun muassa kirjaston palveluista.

Katsojilta kerättiin palautetta Mentimeterin avulla kahdesta ensimmäisestä paneelista. Ensimmäiseen tuli kaksi vastausta ("Mukavaa keskustelua! Kotoisasti Karjalassa hyvällä mielellä.") ja toiseen paneeliin ei ollenkaan. Kolmannen paneelin kohdalla Mentimeteristä luovuttiin vähäisen osallistumisinnon takia. Lisäksi Mentimeter on hyötyynsä nähden työläs väline pienellä porukalla toteutettavaksi.

Paneeliin osallistuvilta ehdokkailta sekä juontajalta pyydettiin palautetta jokaisen paneelin jälkeen. Ensimmäisen paneelin tekniset vaikeudet johtivat syystäkin huonoon, vaikka myöskin ymmärtävään palautteeseen.

"Tekninen toteutus ontui, ääni, kuva pätki pahoin. Toivottavasti seuraavat paneelit onnistuu paremmin."

"Hyvä idea, mutta näin korona-aikana toteutus vaalipaneelille tottakai haasteellista. Vaikkakin tarkoitus on tarjota kirjaston tiloja kansalaisareenaksi."

Toisen paneelien palaute järjestelyjä myöten oli positiivista, ja jatkollekin nähtiin tilausta.

"Konsepti on hyvä ja sopii tähän aikaan."

"Näitä voisi järjestää enemmän ja jopa valtuustokauden ajanakin."

"Tällaisia keskustelutilaisuuksia/paneeleita voisi olla silloin tällöin isoimpiin ajankohtaisiin aiheisiin liittyen. Etäyhteyksin, mutta myös läsnä."

"Kunhan rajoituksista päästään kirjaston tilat voisivat hyvinkin toimia kuntalaisten ja poliittisten toimijoiden kohtaamispaikkana."

Kolmannen paneelin kohdalle osui maailmanlaajuinen Teams-ongelma, joka johti viiveeseen ja ääniongelmien etukäteen valmistellun insertin kanssa. Tämä näkyi välittömästi myös panelistien antamassa palautteessa. On huomionarvoista, että osallistujille tekniset ongelmat tarkoittavat huonoja, tai ainakin epäonnistuneita järjestelyjä, olivat ongelmien juurisyyt missä tahansa.

4.4 Miten toiminnan jatkuvuus varmistetaan?

Imatralla ei ollut aiemmin toteutettu vaalisisältöä kirjaston tai kaupungin toimesta. Reaktio puolueilta oli hyvä, ja panelistien palautteen perusteella voisi olettaa, että puolueista löytyy kiinnostusta erilaisiin keskustelutilaisuuksiin myös alkavan valtuustokauden aikana. Myös kaupungin viestinnän sekä Osallistu ja vaikuta -työryhmän vaikutelma oli positiivinen, joten otollinen maaperä jatkolle on olemassa. Toiminnalle saatiin hyvä alku sekä malli, jolla sitä voitaisiin jatkossa toteuttaa.

Toiminnan jatkuvuus edellyttää henkilöstöresursseja ja säännöllistä, jatkuvaa yhteydenpitoa puolueisiin ja yhteistyötahoihin. Kirjaston henkilökunnan oma työaika ei riitä uusien tapahtumien organisointiin ja aloitteiden tekoon.

4.5 Miten viestinnälliset tavoitteet toteutuivat?

Viestinnän kohderyhmiä olivat eläkeikäiset imatralaiset, sekä kunnan päättäjät, poliitikot ja viranhaltijat.

Viestinnän kanavina käytettiin hankkeen omaa kotisivua, Intraa, infonäyttöjä (sekä kirjastotilassa että kaupungin keskustassa) sekä sosiaalista mediaa. Paikallislehti Uutisvuoksen ilmaisjakelunumeroihin varattiin yhteensä viisi maksettua mainosta; ensin mainos Kuntavaalireenan alkamisesta sekä senioreille järjestetystä kyselystä, ja myöhemmin jokaisesta paneelista erikseen. Viimeisen paneelin jälkeen julkaistiin vielä kiitokset lehdessä. Kiitosviestistä ostettiin myös digitaalinen versio, joka näkyi verkkolehdestä ennakoäänestyksen aikana kesäkuussa ja joka johdatti paneelitalenteisiin. Jälkikäteen mietittiin, olisiko pitänyt ostaa lehdestä esimerkiksi puolen sivun mainostila, jossa olisi voinut julkaista hankkeesta kertovan jutun. Se olisi korvannut muun mediauutisoinnin puutetta.

Medioista yhteyttä otettiin Yle Kaakon suunnittelemaan tuottajaan, Yle Radio Suomi Lappeenrantaan, paikallislehti Uutisvuokseen sekä maakunnan suurimpaan lehteen Etelä-Saimaaseen. Mikään näistä ei tehnyt juttua Kuntavaaliareenasta. Tältä osin viestinnälliset tavoitteet eivät toteutuneet. Tämä oli erityisen ikävää valitun kohdeyleisön kannalta, sillä monet ikäihmisistä suosivat perinteistä mediaa. Etelä-Saimaalla ja Uutisvuoksella oli omat vaalisisältönsä, ja ne toteuttivat kirjaston hankkeen jälkeen omat etävaalipaneelinsa. Voi siis olettaa, että paikallismedia näki Kuntavaaliareenan itselleen päällekkäisenä tai kilpailevana sisältönä.

Hanketta tuotiin näkyväksi niin Imatran kaupungin kotisivuilla ja Facebookissa kuin Imatran kaupunginkirjaston Facebookissa ja Instagram-tilillä. Kirjaston Instagramissa oli kahdeksan Kuntavaaliareena-julkaisua, joihin tuli yhteensä 126 tykkäystä. Linkkejä sisältöihin jaettiin Facebookin erilaisiin Imatra-ryhmiin. Kirjastossa oli paperisia ja digitaalisia mainoksia sekä aiheeseen liittyvä aineistonäyttely.

Mainoksia oli myös kaupungin keskustan sähköisissä infotauluissa. Paperimainoksia vietiin kauppojen ilmoitustauluille viiteen eri kaupunginosaan yli kymmeneen eri kauppaan.

Viestinnällä pyrittiin

- 1) kertomaan hankkeen olemassaolosta ja houkuttelemaan osallistumaan
- 2) avaamaan hankkeen tavoitetta poliittisen keskustelun lisäämisestä
- 3) luomaan mielikuvaa kirjastosta aktiivisena kunnallisena toimijana.

Tavoite 1: Ei ymmärretty eikä oikein pystyttykään selvittämään, mistä katsojat saivat tietää paneelitalaisuuksista. Näkyvyyden eteen tehtiin se mikä voitiin. Kaikki maksetut ilmoitukset laitettiin Uutis-Vuoksen ilmaisjakelunumeroihin, jotka jaetaan kaikkiin imatralaistalouksiin. Ainakin nämä ilmoitukset ovat olettavasti saavuttaneet paikalliset seniorit hyvin.

Tavoite 2: Ei aivan onnistunut, koska kohderyhmän ja poliitikkojen välistä suoraa keskustelua ei lopulta tullut. Hankkeen tarkoitus muuttui enemmän pelkäksi vaalisisällöksi, ja seniorien aktivointi jäi toissijaiseen rooliin.

Tavoite 3: Sinänsä tämä oli ihan uusi avaus Imatralla, ja ainakin puolueiden ja oman henkilökunnan keskuudessa mielikuvaa syntyi. Katsojien puolelle näkyvintä oli ehkä se, että paneelit esitettiin kaupungin kanavissa, joten kirjaston rooli asiassa saattoi hieman hukkoa. Paikallisella Facebook-sivustolla käytiin värikästä keskustelua kirjaston roolista puoluepoliittisena keskustelupaikkana.

5 Hyödyllisiä oppeja

5.1 Mitä esteitä tavoitteiden etenemiselle löydettiin? Mitä opittiin?

5.1.1 Yhteydenpito ja tilaisuuksien järjestäminen

Vaikka hankkeelle näytettiin lautakunnassa sekä esittelyissä vihreää valoa, vaati yhteyden saaminen puolueiden vastuuhenkilöihin sekä panelistien saaminen aikaa, sinnikkyyttä sekä viime hetken soittokierroksia. Jokaisesta puolueesta saatiin edustus jokaiseen paneeliin, mutta kaikkien kohdalla tietoa ei saatu ajoissa, jotta se olisi ehtinyt maksettuun mainokseen. Tämä siitä huolimatta, että vastausta oli pyydetty hyvissä ajoin etukäteen ennen mainoksen deadlinea. Ennen ensimmäistä paneelia yhdeltä puolueelta ei saatu tietoa, tuleeko sieltä edustajaa lainkaan.

Eläkeläisjärjestöihin kontaktin saaminen ei onnistunut, ainakaan sähköpostilla. Voi olla, että korona-aika vaikutti, ja lähikokoontumisten lisäksi toiminta on muutenkin katkolla. Kaikkein parhaan lopputuloksen olisi varmasti saanut, jos olisi päästy jalkautumaan järjestöjen ja yhteisöjen pariin.

5.1.2 Tekniikka

Koronarajoitusten takia kaikki kuntavaalipaneelit piti järjestää etänä. Todellista tekniikan tarvetta ei osattu ennakoida ja sen suunnittelu oli puutteellista, koska kenelläkään hankkeen parissa työskentelevistä ei ollut tarpeeksi osaamista tilanteen hahmottamiseen. Teknisestä toteutuksesta vastasivat Imatran kaupungin atk- ja viestintäyksiköt.

Ennen ensimmäistä tilaisuutta kenelläkään ei ollut kovin tarkkaa kuvaa siitä mitä ja miten asiat etälähetyksessä tapahtuvat ja lähetyksen suunnittelu ei ollut riittävää. Kahden viimeiseen lähetyksen suunnitteluun panostettiin enemmän ja se näkyi myös lopputuloksessa.

Kaupungin tekniikan apu oli edellytys etätilaisuuksien onnistumiseen!

5.2 Toteutuivatko riskit ja osattiinko niihin varautua?

Ennakoitiin, että korona voisi estää lähitilaisuuksien järjestämisen. Tämä riski toteutui. Suunniteltu kulurakenne muuttui täysin, koska tekniikkaan ei ollut budjetoitu paljon, mutta vastaavasti tarjoiluun yms. varattua rahaa pystyttiin käyttämään näihin muihin kuluihin. Ongelmaksi tilanne olisi muodostunut, jos kirjastolla ei olisi ollut apuna Imatran kaupungin tekniikan sekä viestinnän väkeä, joka ei laskuttanut kirjastolta palveluistaan vaan osallistui hankkeeseen omalla työpanoksellaan.

Toinen ennakoitu riski koski henkilöresurssien riittävyyttä rakentavien ja kiinnostavien tilaisuuksien järjestämiseksi. Tämä ratkaistiin hankekoordinaattorin palkkaamisella. Koska paneelit järjestettiin etänä, ei niihin saatu suunniteltua vuorovaikutuksellisuutta yleisön

kanssa, mutta ohjelmasta pyrittiin rakentamaan mahdollisimman monipuolinen. Paneelit olisivat varmasti olleet eläväisempiä, jos ne olisi pystytty pitämään lähitilaisuuksina.

Kolmas riski oli, että ei synny jatkoa, vaan asia kuolee hankkeen jälkeen; kohderyhmä ei kiinnostu hankkeen aikana tai jälkeen, eikä aktiivisuutta tule miltään osapuolelta. Senioreiden tietoisuutta hankkeesta ja kiinnostusta aiheeseen ei hankkeen aikana saatu heräteltyä halutulla tavalla, mutta puolueilta sekä Imatran kaupungin viestinnästä löytyi orastavaa kiinnostusta vastaavan toiminnan jatkolle. Mahdollisessa jatkossa auttaa myös se, että aluehallintovirastolta voi syksyllä 2021 hakea rahaa toimintaa jatkojalostaville hankkeille.

Ei ollenkaan osattu ennakoida sitä, että paikallislehti ei kiinnostu hankkeesta tarpeeksi kirjoittaakseen siitä. Maksetut mainokset eivät ole sama asia, ja kohderyhmän huomioon ottaen juuri lehtikirjoittelu olisi ollut tärkeää.

Ei osattu ennakoida sitä, että mediahuomion jäädessä vajaaksi kysely ei ehkä kiinnostakaan ihmisiä tarpeeksi. Myös koronarajoitukset vaikuttivat paperikyselyyn vastaamiseen; kirjastossa kävi paljon vähemmän asiakkaita, ja asioinnilla oli 15 minuutin aikarajoitus. Vastauksia tuli tarpeeksi paneeleita varten, mutta vastauksien vähyys asian eteen nähtyyn työmäärään nähden yllätti.

5.3 Hankkeen jatko

Kuntavaaliareena-hankkeen yhteenveto loppuraportteineen lähetetään tiedoksi kaikille hankkeen yhteistyökumppaneille. Samalla kysytään heidän kiinnostustaan jatkaa kunnallista demokratiatyötä jatkohankkeen merkeissä yhdessä kirjaston kanssa.

Mikäli sitoutuneita yhteistyökumppaneita löytyy ja sopiva hankesuunnitelma saadaan laadittua, voidaan Etelä-Suomen aluehallintovirastolta hakea rahoitusta jatkohankkeelle syksyn hakukierroksella. Kirjaston nykyiset resurssit eivät yksinään riitä näin suurisuuntaiseen toimintaan vaan tarvitaan lisäpanostusta muualta.

Hankekoordinaattorimme Sari Toivonen ideoi vielä ennen lähtöään jatkoa Kuntavaaliareenalle muokkaamalla toteuttamaamme hankekonseptia edelleen Kansalaisareenaksi ja Kvartaaliareenaksi. Näitä voidaan käyttää jatkosuunnittelun pohjaksi.

Pienimuotoisempia tapahtumia, vierailuja, infopisteitä ja näyttelyitä, jotka edistävät kuntalaisdemokratiaa, on tietysti mahdollista sisällyttää normaaliin kirjastotoimintaan. Jatkossa kirjastoon on helpompi ottaa myös tilaisuuksia, joissa käsitellään kiistanalaisiakin poliittisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Lahden alueellinen kehittämiskirjasto on suunnittelemassa koko toimialuettaan koskevaa demokratiatyöanomusta Etelä-Suomen AVI:lle. Seuraamme tämän hankkeen etenemistä ja katsomme, olisiko tätä hanketta mahdollista hyödyntää myös meidän hankesuunnittelussamme.

6 Terveisiä rahoittajalle

6.1 Jos osallistuit rahoitushakuun tai -ohjelmaan, oliko se toimiva?

Hankebudjetti oli joustava, ja se salli tarpeelliset muutokset kehyksen sisällä hankesuunnitelman muuttuessa. Livetapahtumien vaihtuminen verkkotapahtumiksi aiheutti sen, että rahaa ei kulunut tapahtumien järjestämiseen suunnitellulla tavalla.

Imatran kaupunki

Raportti
Loppuraportti

14 (14)

Imatran kaupunginkirjasto

15.6.2021

ASIAKIRJAPOHJA

Liitteet:

- kyselylomake
- paneelien ohjelmat